

رام - سیزدهم مهر

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

- تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
- محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.
- اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

سیزدهم مهر

روز سیزدهم مهر ماه سال ۱۲۸۴ بود که ملک‌الشعرای بهار منظومه‌ی «عدل مظفر» را سرود و به شکرانه‌ی توشیح قانون اساسی و برگزاری انتخابات مجلس اول آن را به مظفرالدین شاه پیشکش کرد. دقیقا دو سال بعد که دوشنبه روزی بود، به مناسبت چهلمین روز درگذشت عباس آقا قاتل اتابک امین‌السلطان مراسم باشکوه و کم نظیری بر مزار او برپا شد. مشارکت مردم در این ماجرا به قدری بود که کمی پیش از اجرای برنامه یک شاگرد کفشدوز که می‌خواست در مراسم شرکت کند یا استادکارش که اصرار داشت در دکان باقی بماند دعوایش شد و در کل شهر و در اصناف مختلف شاگردها و استادکارها به هواداری از این دو صف‌آرایی کردند!

در چنین روزی به سال ۱۲۹۱ جنگ سختی بین قوای سالار الدوله به فرماندهی یارمحمدخان و نیروی دولتی به سرکردگی فرمانفرما در کرمانشاه آغاز شد که در دقایق اولیه‌ی جنگ یارمحمدخان به قتل رسید و قوای او متفرق گردید و سالار الدوله عقب‌نشینی کرد. شش سال بعد در ۱۲۹۷ میرزا قلی خان نبیل‌الدوله که سفیر ایران در واشینگتن بود به رسانه‌ها اعلام کرد که قحطی بزرگ ایران و مرگ و میر وحشتناک مردم به خاطر اشغال کشور به دست متفقین است و ارتشهای بیگانه در این مورد مقصر هستند.

در ۱۳۱۲ بازدید کارخان از تهران به پایان رسید و او ایران را به قصد شوروی ترک کرد، در ۱۳۱۴ رای حکمیت دولت ترکیه در مورد اختلافات مرزی ایران و افغانستان به تصویب مجلس شورای ملی رسید، و در ۱۳۲۴ مجلس شورای ملی لایحه منشور ملل متفق را تصویب کرد. در ۱۳۲۵ هم پادگان کارزون پس از پانزده روز زد و خورد با عشایر به علت ترسیدن نیروی کمک سقوط کرد.

روز سیزدهم مهر سال ۱۳۲۷ زلزله‌ی شدیدی در اشک‌آباد (عشق‌آباد) به یک فاجعه‌ی تمام عیار تبدیل شد. این زلزله که برخی از اسناد نشان می‌دهد پیامد آزمایش بمبی اتمی در نزدیکی شهر توسط بلشویکها بوده، ۷/۳ ریشتر بزرگی داشت و به انهدام کامل شهر منتهی نشد، اما چنین می‌نماید که دولت شوروی از آن برای نابود کردن جمعیت فارسی‌زبان و پایبند به هویت شهر بهره جسته باشد. ارتش سرخ پس از این واقعه شهر را محاصره کرد و مسیرهای کمک‌رسانی خارجی به آنجا (به ویژه از طرف مشهد) را مهار کرد. درباره‌ی این واقعه سکوت و پنهانکاری بسیاری وجود دارد اما شواهد نشان می‌دهد که صد و ده هزار تن یعنی تقریباً کل جمعیت شهر در این جریان از میان رفته باشند. کمونیستها به جای مردم بومی این شهر قبایل ترکمنی که وادار به اسکان شده بودند را جای دادند و به این ترتیب اشک‌آباد امروزی شکل گرفت که مردمش زبان پارسی نمی‌دانند.

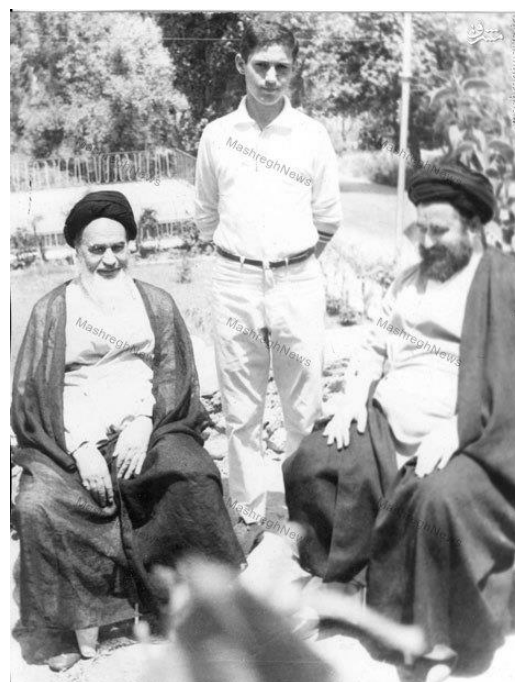
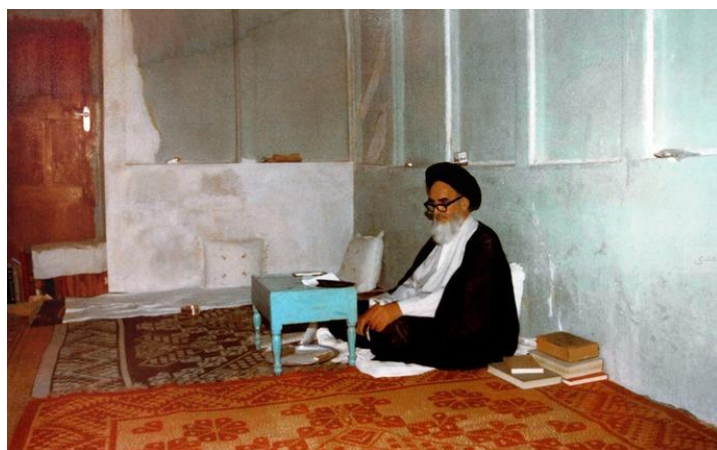

کشف انبار اسلحه‌ی سازمان افسران حزب توده

در سال ۱۳۳۲ هنوز دولت نوپایی که پس از کودتای ۲۸ مرداد روی کار آمده بود درگیر نظمهای بازمانده از دوران صدارت دکتر مصدق بود. در این روز وزیر دارائی در یک مصاحبه مطبوعاتی اعلام کرد که دولت سابق سه میلیارد و صد و بیست میلیون ریال اسکناس منتشر کرده و ضمن محکوم کردن این کار به

تنگنای مالی دولت اشاره کرد و گفت قرار شده هزار میلیون ریال اسکناس جدید هم چاپ شود! درست یک سال بعد در ۱۳۳۳ اولین جلسه سری دادگاه نظامی برای رسیدگی به اتهام دوازده نفر از افسران سازمان نظامی حزب توده تشکیل شد.

در سال ۱۳۴۲ ژولیانا ملکه هلند و پرنس برنارد بئاتریس دیدار یازده روزهی رسمی‌شان را از ایران آغاز کردند. درست در همین روز به دنبال اعلامیه‌های متعدد از طرف روحانیان و بازرگانان تهران، بازار تهران بسته شد و تظاهرات وسیعی در اطراف بازار انجام شد که با حضور پلیس مهار شد. دو سال بعد (۱۳۴۴) در چنین روزی امام خمینی از ترکیه به عراق تبعید شد و در شهر نجف مستقر شد.

بالا: آیت‌الله خمینی و مصطفی خمینی در نجف

روبرو: خانه‌ی امام خمینی در نجف

از درون و بیرون

بالا: نبرد تیمز، بالا چپ: سکه‌ی هراکلیوس، روبرو: آلفونسوی هفتم لئون و کاستیل

در سیزدهم مهر ماه سال ۶۱۰ میلادی هراکلیوس در قسطنطنیه تاجگذاری کرد، در ۵۲۲ هجری خورشیدی آلفونسوی هفتم شاه لئون و کاستیل استقلال پرتغال را به رسمیت شمرد، و در ۱۱۹۲ در جریان نبرد تیمز در کانادا ارتش آمریکا سرخپوستان شاونی را شکست داد و رهبرانشان تکومش را به قتل رساند. در ۱۲۸۹ با پیروزی انقلاب در پرتغال نظام پادشاهی سرنگون شد و دولت جمهوری جایش را گرفت.

در ۱۲۹۳ با آغاز نخستین نشانه‌های جنگ جهانی اول وینستون چرچیل به آنتورپ سفر کرد و بر خلاف نظر مشاورانش در ارتش انگلستان دو هفته سرسختانه در برابر آلمانی‌ها مقاومت کرد، ولی در نهایت با دادن ۲۵۰۰ تلفات ناچار به قبول شکست شد. درست در همین روز اولین نبرد هوایی با هدف کشتن حریف در جریان جنگ جهانی اول انجام شد. یک سال بعد (۱۲۹۴) هم بلغارستان به عنوان متحد قوای محور وارد جنگ جهانی اول شد. حدود سی سال بعد جنگ جهانی دوم در تداوم همین نبردها درگرفته بود و در چنین روزی به سال ۱۳۲۲ ژاپنی‌ها نود و هشت اسیر جنگی آمریکایی را در ویک‌آیلند کشتند.

در سیزدهم مهر سال ۱۳۶۵ برنامه‌ی اتمی مخفیانه‌ی اسرائیل که به ساخت بمب اتمی منتهی شد در انگلستان فاش گشت، و در ۱۳۶۷ جناح مخالف دولت پینوشه در انتخابات بر او غلبه کرد، و در ۱۳۷۹ در جریان انقلاب بولدوزر مردم بلغراد با تظاهرات خود اسلوبودان میلوسویچ رئیس جمهور خونخوار و جنگ‌افروز صربستان را به کناره‌گیری وا داشتند.

این روز در تاریخ دین هم اهمیتی دارد. چون در همین روز به سال ۲۴۸ هجری خورشیدی چهارمین شورای قسطنطنیه آغاز به کار کرد تا درباره‌ی آرای فوتیوس اسقف قسطنطنیه داوری کند. در ۸۲۹ لویی نهم دوک باواریا همه‌ی یهودیان را از قلمرو خود بیرون راند و در ۹۷۱ به خاطر رسمیت یافتن تقویم گریگوری، این روز و باقی روزهای این سال میلادی تا فرا رسیدن کریسمس در تاریخ اسپانیا، پرتغال، ایتالیا و لهستان وجود نداشته است! آخرین واقعه‌ی جالب توجه این روز آن که در ۱۱۷۲ در پی انقلاب فرانسه دین مسیحیت در این کشور منحل اعلام شد!

مجموعه‌ای از رخدادهای پراکنده‌ی دیگر نیز در این روز قرار می‌گیرند. در ۱۲۴۳ شهر کلکته در اثر یک گردباد و توفان عظیم به کلی نابود شد و شصت هزار تن از ساکنانش کشته شدند، در ۱۲۸۴ ویلبر رایت با هواپیمای دست‌سازش ۳۵ کیلومتر را در ۳۹ دقیقه طی کرد (تصویر بالا) و رکوردی به جا گذاشت که تا سه سال بعد شکسته نشد. در ۱۳۲۳ هم زنان فرانسوی حق رای به دست آوردند. در ۱۳۲۴ اعتصاب شش ماهه‌ی طراحان صحنه در هالیوود به شورشی خشونت‌آمیز انجامید و در نتیجه در برابر دروازه‌ی شرکت

برادران وارنر زد و خورد سختی روی داد. در ۱۳۲۶ اولین سخنرانی یک رئیس جمهور آمریکا (تری هرومن) از تلویزیون پخش شد، در ۱۳۳۴ هتل دیسنی لند در کالیفرنیا گشوده شد، و در ۱۳۴۱ اولین فیلم از سری جیمز باند به نام «دکتر نو» اکران شد. اولین آلبوم تکخوانی گروه بیتل با نام Love me do نیز در همین روز انتشار یافت.

بالا: سکه‌ی فوکاس

راست: ژاک اوفنباخ

چپ: برادران لومیر

روز سیزدهم مهر سال ۶۵۳ هجری خورشیدی ابو عبدالله شمس‌الدین محمد بن احمد ذهبی مورخ

مسلمان و نویسنده‌ی تاریخ اسلام کبیر و سیر اعلام النبلاء در دمشق زاده شد. دو تن از نامداران دیگری که در این روز زاده شده‌اند عبارتند از: دنی دیدرو (۱۰۹۲) و لویی لومیر برادر کهنتر از دو برادر پیشگام فیلمسازی (۱۲۴۳).

از آن سو در ۶۱۰ میلادی فوکاس امپراتور روم شرقی به دست رقیبش هراکلیوس به قتل رسید، در ۶۰۴ هجری خورشیدی ناصرالدین الله خلیفه‌ی عباسی در حالی که سه سال آخر عمر خود را فلج شده بود، درگذشت. ژاک اوفنباخ آهنگساز آلمانی - فرانسوی (۱۲۵۹) و بهمن فرمانفرمایان گرافیس (۱۳۹۱) هم در این روز فوت کرده‌اند.